

**jongeren op
gezond gewicht**

PLAN VAN AANPAK
Gezonde jeugd, gezonde toekomst
2021 t/m 2023

Onderdeel van:

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Aanleiding	3
Doelgroep	5
Lokale doelstellingen	6
Aanpak vanuit JOGG-randvoorwaarden	9
Financiën	14
Bijlagen	15

Inleiding

In dit document wordt u meegenomen in het plan van aanpak voor de tweede fase (2021-2023) van de JOGG-aanpak binnen de gemeente Overbetuwe. Om overgewicht onder kinderen en jongeren te beperken in Overbetuwe, is de gemeente sinds 2018 JOGG-gemeente. Een JOGG-gemeente zet zich samen met onder andere beleidsbepalers, professionals (vanuit onder andere de zorg, jeugdgezondheidszorg en sport) en volwassenen die kinderen omringen in om kinderen op gezond gewicht te krijgen. In de eerste fase van de JOGG-aanpak (2018-2020) is een basis gelegd om op verder te bouwen. In de eerste fase is gericht ingezet op het creëren van draagvlak, het inrichten van een organisatiestructuur (via inbedding in Overbetuwe Beweegt) en het bouwen aan een lokaal JOGG-werknet. Aangezien het beperken van overgewicht onder jongeren een kwestie van de lange adem is, is besloten om de JOGG-aanpak te verlengen. Hiertoe is een nieuw plan van aanpak geschreven, dat in het vervolg wordt uitgebreid met jaarlijkse uitvoeringsplannen. Laatstgenoemden worden gekoppeld aan de jaarplannen van Overbetuwe Beweegt.

Aanleiding

Overgewicht bij jeugd is op dit moment een landelijk maatschappelijk probleem. Ongeveer 13 procent van de kinderen in Nederland van 4 tot en met 17 jaar had in 2019 overgewicht¹. Kinderen met overgewicht kunnen moeite hebben om te bewegen of sporten, zich schamen, gepest worden of zich onzeker voelen. Bovendien is het risico groter om later ziek te worden of een chronische aandoening te ontwikkelen².

In de gemeente Overbetuwe ligt het percentage kinderen dat overgewicht heeft, nagenoeg gelijk met het landelijk gemiddelde. Volgens de Integrale Jeugd Rapportage (IJD) 2020, gehouden over het jaar 2019, van de GGD Gelderland-Midden, kampt 12 procent van de leeftijdsgroep 10- tot 11-jarigen met (ernstig) overgewicht. Het percentage (ernstig) overgewicht in de leeftijdsgroep 12 tot 19-jarigen, gemeten op het voortgezet onderwijs (1^e- en 2^e klas) is tevens gelijk aan het landelijk gemiddelde; 13 procent.

Met het omarmen van de JOGG-aanpak zet de gemeente zich gericht in op het stimuleren van een gezonde omgeving met een gezonde leefstijl, waarin jongeren worden geënthousiasmeerd en geïnspireerd om op gezonder gewicht te komen of te blijven. Dit is maatschappelijk relevant, omdat gezonde kinderen lekkerder in hun vel zitten, doorgaans meer plezier hebben en minder worden gepest dan kinderen die overgewicht hebben.

De JOGG-aanpak

De JOGG-aanpak richt zich op de leefomgeving van de kinderen en de jongeren. De gezonde leefomgeving wordt onderscheiden in de thuis-, buurt-, school-, vrije tijds-,

¹ Bron: volksgezondheidszorg.info, RIVM 2018

² Bron: <https://www.thuisarts.nl/overgewicht/mijn-kind-heeft-overgewicht>

werk- en (online) mediaomgeving. Met de programma's en projecten in deze omgevingen wordt een gezonder aanbod van eten en drinken, meer sport en bewegen, voldoende ontspanning en slaap gestimuleerd³. De JOGG-aanpak is in eerste instantie een integrale preventieve aanpak. Daarnaast richt de aanpak zich met het programma Kind naar Gezonder Gewicht (een ketenaanpak) ook op de kinderen en jongeren, welke al overgewicht hebben.

Om die leefomgeving structureel te veranderen trekt de gemeente samen op met het onderwijs, de kinderopvang, de sport, welzijn, zorg en het bedrijfsleven. In die samenwerking wordt aan zes voorwaarden gewerkt om de leefomgeving gezond en actief te maken, te weten:

- Politiek-bestuurlijk draagvlak;
- Publiek-private samenwerking;
- Gedeeld eigenaarschap;
- Verbinding preventie en zorg;
- Monitoring en evaluatie
- Communicatie.

Om een gezonde- en actieve leefomgeving praktisch te vertalen zet de gemeente in de tweede fase vier leefstijlonderwerpen centraal in de JOGG-aanpak. Dit zijn water drinken, gezonde voeding, sport en bewegen en slapen. In de tweede fase wordt verbinding gemaakt met het landelijke- en regionale werknet van JOGG, om zo ondersteuning te krijgen in de lokale aanpak van deze vier onderwerpen. De ondersteuning van JOGG is te vinden op alle JOGG-voorwaarden (zoals hierboven benoemd), gezonde omgevingen en thema's. Deze ondersteuning wordt onder andere geboden via:

- Advies;
- trainingen;
- coaching;
- inzet van een expert;
- tools en campagnematerialen;
- samenwerking, afstemming en intervisie met het regionale- en landelijke JOGG-werknet.

In de tweede fase omarmt de gemeente dus ook de aanpak Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG) vanuit de JOGG-aanpak. De KnGG-aanpak richt zich op het individuele kind met overgewicht of obesitas. Om deze aanpak succesvol in te zetten gaan we de samenwerking aan met organisaties uit zowel het sociaal- als het zorgdomein. Deze aanpak focust zich op de thuisomgeving van kinderen.

Om de JOGG- en KNKG-aanpak te verduurzamen in de gemeentelijke werkwijze, wordt in de tweede fase nog meer ingezet op borging van de JOGG-aanpak. De borging vindt enerzijds plaats in het gemeentelijk beleid (sport- en beweegbeleid, gezondheidsbeleid, lokaal preventieakkoord, lokaal sportakkoord). Anderzijds wordt de samenwerking in het werknet geborgd door de JOGG-aanpak te verankeren in de denk- en werkwijze en het beleid van de betrokken organisaties. In de gemeentelijke meerjarenbegroting is, vanaf het begin van de eerste fase, opgenomen dat de

³ <https://jogg.nl/jogg-aanpak>

JOGG-aanpak jaarlijks wordt gefinancierd. En, er wordt continu gewerkt aan het nog beter borgen van de JOGG-aanpak binnen de monitoring en evaluatie van de borging.

Doelgroep

In de gemeente Overbetuwe richt de JOGG-aanpak zich op alle kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot en met 19 jaar. Tussen 2018 en 2020 heeft de focus gelegen op de basisschooljeugd en hun leefomgeving, waarin de 0 tot 4-jarigen én de jongeren vanuit het voortgezet onderwijs in het kielzog zijn meegegaan. Dit is een bewuste keuze geweest, omdat de ouderbetrokkenheid bij kinderen op het primair onderwijs normaliter relatief hoger ligt dan in het voortgezet onderwijs. Bovendien ondervond de gemeente met Overbetuwe Beweegt dat er bestuurlijk draagvlak was binnen de PO-scholen om in te gaan zetten op een actieve- en gezonde leefstijl onder de kinderen.

In de tweede fase van de JOGG-aanpak (2021-2023) verlegt de gemeente haar focus enigszins. De focus komt te liggen op het opzetten van activiteiten voor jongeren op het voortgezet onderwijs. De hoofdredenen voor de koerswijziging zijn dat de overgewichtcijfers in deze leeftijdscategorieën in verhouding het hoogst zijn en dat hier in verhouding minder activiteiten voor zijn ontplooid in de eerste fase van de JOGG-aanpak. Om meer activiteiten op te zetten wordt de samenwerking actief aangegaan met de vier middelbare scholen (OBC Elst, Westeraam, HPC, Lyceum), schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerk.

Good to know!

In de eerste fase van de JOGG-aanpak hebben we het een en ander op kunnen pakken voor VO-scholen. Zo heeft het Overbetuwe College in 2020 het Gezonde School-vignet ontvangen, specifiek voor het thema voeding. Dit kwaliteitskeurmerk is uitgereikt door de GGD, in het bijzijn van onze JOGG-regisseur Trudy Wolters en OBC-docent én teamlid van Overbetuwe Beweegt Thijs Boonstra. De JOGG-aanpak heeft geleid tot een gezonde leefomgeving waarin leerlingen op het voortgezet onderwijs worden gestimuleerd voor een gezonde toekomst. Dit is een best practise voor andere voortgezet onderwijs scholen in Overbetuwe.

Toch blijft onverlet dat de gemeente zich eveneens blijft richten op kinderen uit het primaire onderwijs en tussen de 0- en 4 jaar. Hiervoor is één van de beweegredenen dat het aanleren van een gezonde leefstijl niet vroeg genoeg kan beginnen; jong geleerd is oud gedaan. In de afgelopen drie jaar zijn dan ook voor beide doelgroepen al meerdere activiteiten ontplooid. Die activiteiten worden in de tweede fase gecontinueerd, kwalitatief aangescherpt én aangevuld met nieuwe activiteiten. Zo hebben de kinderen op het primair onderwijs al drie jaar leefstijllessen op het gebied van gezonde voeding, terwijl de gezonde kinderopvang in 2020 is geïmplementeerd bij een aantal kinderdagverblijven. Het borgen van deze activiteiten bij de partners (scholen en kinderopvangcentra) is wel een aandachtspunt.

Tevens wordt in de tweede fase van de JOGG-aanpak meer aandacht gegeven aan de omgeving van de kinderen. Dit ligt in lijn met de evaluatie van de eerste fase,

waarin meer de samenwerking met het onderwijs en ondernemers wordt aangegaan. Zo worden ouderbijeenkomsten georganiseerd in het kader van een gezonde school, voorlichtingen gegeven aan sportverenigingen in het kader van een gezonde kantine en bedrijven geënthousiasmeerd om meer aandacht te geven aan duurzame inzetbaarheid op de werkvloer. Positieve gezondheidsstimulering op de werkvloer kan resulteren tot een hogere bewustwording van een gezonde leefstijl bij ouders en dus ook van hun kinderen.

Lokale doelstellingen

Hoofddoelstelling

In de eerste fase was de hoofddoelstelling dat het percentage kinderen en jongeren tussen de 0-19 jaar met gezond gewicht gelijk is gebleven of zelfs toegenomen. Voor de tweede fase is een wijziging en concretiseringsslag gemaakt in de hoofddoelstelling.

Het percentage kinderen en jongeren van 0 tot 19 jaar met een gezond gewicht in Overbetuwe is ten opzichte van 2018 met minimaal 1% toegenomen.

Deze doelstelling wordt gemeten aan de hand van de cijfers uit de Integrale Jeugd Rapportage (IJD) van de GGD Gelderland-Midden. De IJD is een jaarlijkse rapportage over de jeugdgezondheid binnen de regio, waarin een gemeentelijke duiding wordt aangebracht voor de gemeente Overbetuwe. De metingen zijn gericht op vier verschillende leeftijdscategorieën binnen de doelgroep 0 tot 19 jaar, te weten; 3-jarigen, 5-6 jarigen, 10-11 jarigen en klas 1-2 op het voortgezet onderwijs. Met het vergelijken van de jaarlijkse metingen kan een uitspraak worden gedaan over de mate van gezond gewicht onder kinderen en jongeren van 0 tot 19 jaar. In de JOGG-aanpak wordt de voorkeur gegeven aan de term 'Gezond Gewicht', omdat dit een positievere benadering is dan de term overgewicht. Bovendien past dit bij de nieuwe slagzin van JOGG; gezonde jeugd gezonde toekomst.

Good to know!

In 2018 waren de overgewichtpercentages onder de kinderen en jongeren als volgt:

- 6 procent van de onderzochte 3-jarigen kampt met overgewicht;
- 8 procent van de onderzochte 5-6 jarigen kampt met overgewicht;
- 11 procent van de onderzochte 10-11 jarigen kampt met overgewicht;
- 12 procent van de onderzochte jongeren die in de eerste- en tweede klas van het voortgezet onderwijs zitten kampt met overgewicht.

De hoofddoelstelling past binnen het huidige gemeentelijk sportbeleid. In de nota van uitgangspunten voor het sportbeleid, geaccordeerd door de raad in 2020, is het doel opgenomen dat iedereen in Overbetuwe kan sporten en bewegen in een gezonde omgeving. Nu en in de toekomst. De JOGG-aanpak draagt hier actief aan bij door veranderingen aan te brengen in de leefomgeving van kinderen en jongeren. Hiervoor is een intersectorale samenwerking nodig, waarin de krachten rondom het kind versterkt moeten worden.

Subdoelstellingen

De doelstellingen in de nota van uitgangspunten en de leefstijlonderwerpen van de JOGG-aanpak hebben geleid tot een aantal subdoelstellingen. Hierbij is de belangrijke kanttekening dat de invloed van COVID-19 op de leefomgeving van de kinderen en jongeren, én op deze doelgroep zelf, op voorhand lastig is te bepalen. Toch wordt in de tweede fase ingespeeld op de veranderende signalen en behoeften vanuit de doelgroep, de beleidsbepalers, de professionals en de leefomgeving.

Onderstaand is een overzicht te vinden van de subdoelstellingen, die in zijn gezamenlijkheid inhoudelijk afwijken ten opzichte van de eerste fase. Dit komt vanwege de leerervaringen die zijn getrokken vanuit de eerste fase. De leerervaringen komen voort vanuit de voortgangstool, die jaarlijks door de betrokken JOGG-regisseur en beleidsadviseur sport en gezonde leefstijl vanuit de Gemeente Overbetuwe wordt ingevuld. In bijlage 1 is de uitkomst van de voortgangstool terug te vinden.

Overzicht subdoelstellingen

De subdoelstellingen voor de tweede fase zijn meer gericht op gedragsverandering. Dit terwijl in de eerste fase de aandacht meer heeft gelegen op bewustwording van een gezonde- en actieve leefstijl. Op deze manier kan de voortgang van de JOGG-aanpak, van begin af aan, op een representatieve manier blijvend worden getoetst. Het behalen van een subdoelstelling leidt automatisch tot een stap dichterbij het behalen van de hoofddoelstelling. Om het behalen van een subdoelstelling tussentijds- en achteraf te toetsen, wordt in het begin van de tweede fase ingezet op het bepalen van de beginsituatie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van landelijk bekende monitoringsmethoden.

De subdoelstellingen voor in de tweede fase zijn hieronder per omgeving weergegeven.

Thuisomgeving

- Het percentage kinderen en jongeren dat dagelijks fruit eet, is in de periode 2021-2023 toegenomen.
- Het percentage kinderen en jongeren dat dagelijks groente eet, is in de periode 2021-2023 toegenomen.
- Het percentage kinderen en jongeren dat dagelijks water drinkt, is in de periode van 2021-2023 toegenomen.
- Het percentage kinderen en jongeren dat zich houdt aan de landelijke beweegrichtlijn (7 uur of meer per dag) is in de periode 2021-2023 toegenomen.

Schoolomgeving

- Alle ouders van basisschool- en voortgezet onderwijskinderen worden jaarlijks, in de periode van 2021 tot en met 2023, bewust gemaakt van de voordelen van een gezonde- en actieve leefstijl;
- Minimaal 10 procent van alle ouders van basisschool- en voortgezet onderwijskinderen geeft aan dat zij, ten opzichte van 2021, vaardiger zijn geworden om met behulp van informatie gezondere keuzes te maken voor zichzelf en hun kinderen.

- Minimaal 60 procent van alle basis- en middelbare scholen in Overbetuwe hebben eind 2023 een gezonde- en actieve leefstijl vastgelegd in het schoolbeleid.
- Minimaal 3 basisscholen in Overbetuwe hebben eind 2023 één of meerdere deelvignetten van de Gezonde School behaald. Het gaat hierbij om de deelvignetten 'voeding' en/of 'bewegen & sport'.
- Het OBC Elst heeft eind 2023 nog steeds het deelvignet van de Gezonde School.
- Het Lyceum, HPC of Westeraam heeft eind 2023 een vignet van de Gezonde School.

Kinderopvang

- Minimaal 30 procent van alle kinderopvanglocaties in Overbetuwe hebben eind 2023 een gezonde- en actieve leefstijl vastgelegd in hun beleid.
- Minimaal 50 procent van alle kinderopvanglocaties in Overbetuwe werken eind 2023 aan de Gezonde Kinderopvang.

Werkomgeving

- In de periode van 2021 tot 2023 worden alle Overbetuwse bedrijven, die aangesloten zijn bij het Ondernemers Contact Overbetuwe (OCO), minimaal één keer per half jaar geïnformeerd over het stimuleren van een gezonde leefstijl en vitaliteit op de werkvloer.
- In de periode van 2021 tot 2023 hebben minimaal 10 bedrijven zich gecommitteerd aan het creëren van een gezonde werkvloer en geven hier structureel invulling aan. De Gemeente Overbetuwe is hier één van.

Sportomgeving

- Alle Overbetuwse sportverenigingen op vitaal sportpark de Pas hebben eind 2023 een gezonde- en actieve leefstijl vastgelegd in hun verenigingsbeleid.
- Minimaal 10 Overbetuwse sportverenigingen hebben eind 2023 een gezonde- en actieve leefstijl vastgelegd in hun verenigingsbeleid en geven hier structureel invulling aan via een gezonder aanbod in hun kantine.

Buurtomgeving

- In de periode van 2021 tot 2023 zijn vier nieuwe watertappunten aangelegd in de gemeente.
- Meer dan de helft van de restaurants in de gemeente Overbetuwe bieden, ten opzichte van 2021, eind 2023 standaard kraanwater aan voor hun gasten.
- Minimaal 2 restaurants in de gemeente Overbetuwe hebben gezonde kindermenu's op de kaart.

Lokale JOGG-werknet

- In de periode van 2021 tot 2023 is het lokale JOGG-werknet, met hierbij lokale vertegenwoordiging vanuit alle genoemde gezonde omgevingen van kinderen en jongeren,

Monitoring en evaluatie met een doorkijk naar de aanpak

De tussentijdse monitoring en evaluatie van het werken aan de subdoelstellingen bestaat uit verschillende meetinstrumenten. Om te meten in hoeverre kinderen en

jongeren gezonder zijn gaan eten en drinken wordt gebruik gemaakt van vragenlijsten. De vragenlijsten worden afgenomen door de JOGG-regisseur, de vakleerkrachten en eventueel stagiaires van Overbetuwe Beweegt op het primair- en het voortgezet onderwijs. Het aantonen van het beweeggedrag onder de kinderen en jongeren vindt plaats aan de hand van een jaarlijkse beweegmonitor, de IJD en een vragenlijst. Het bewust maken van ouders van basisschool- en voortgezet onderwijskinderen wordt jaarlijks aangetoond in het jaaroverzicht van Overbetuwe Beweegt (organisatie waarin de JOGG-aanpak is ingebed) en de voortgangstool van JOGG. Om de ouders bewust te maken van de voordelen van een gezonde- en actieve leefstijl worden nieuwsbrieven opgemaakt, ouderbijeenkomsten georganiseerd en rondetafelgesprekken gehouden met ouderraden. Het bereik hiervan wordt gemeten op basis van grootten van adressenbestanden vanuit de scholen, de grootte van de ouderraden en de opkomst van de ouderbijeenkomsten. Daarnaast worden alle ouders van de basisschool- en voortgezet onderwijskinderen twee keer per jaar onderworpen aan het invullen van een vragenlijst. De vragenlijst geeft antwoord op de vraag in hoeverre ouders hun gedrag veranderen in de opvoeding van hun kinderen ten aanzien van een gezonde- en actieve leefstijl. Bovendien helpen de vragenlijsten bij het inventariseren van de drempels die ouders en kinderen ervaren bij het hanteren van een gezonde en actieve leefstijl. Het vergelijken van de onderzoeksuitkomsten, in de periode van 2021 tot 2023, leidt tot het monitoren en evalueren van de subdoelstelling dat minimaal 10 procent van alle ouders vaardiger is geworden in het maken van gezondere keuzes.

Het informeren van alle Overbetuwse bedrijven wordt op een soortgelijke manier aangetoond als de doelgroep 'ouders'. Om de bedrijven bewust te maken wordt ieder kwartaal een nieuwsbrief verstuurd vanuit Ondernemers Contact OverBetuwe (OCO), ieder kwartaal een bericht geplaatst op de website van Overbetuwe Beweegt over gezonde werkvloer, wordt een LinkedIn-pagina met bijbehorende campagne opgestart én vindt één keer per half jaar een (online of fysieke) bijeenkomst plaats voor bedrijven. In het jaaroverzicht van Overbetuwe Beweegt en de voortgangstool van JOGG wordt het bereik aangetoond met de grootte van het adressenbestand waarnaar de nieuwsbrieven worden verstuurd, het bereik van de geplaatste berichten én de opkomst bij de bijeenkomsten.

Aanpak vanuit JOGG-randvoorwaarden

Om de leefomgeving gezond te maken wordt in de tweede fase meer de aansluiting gevonden op de zes (eerder genoemde) voorwaarden van de JOGG-aanpak. Eerst wordt de projectorganisatie van de JOGG-aanpak toegelicht.

Organisatie

In de tweede fase wordt de JOGG-aanpak, net als in de eerste fase, ambtelijk getrokken door de gemeentelijke JOGG-regisseur (Trudy Wolters-Jansen) en gemeentelijk beleidsadviseur sport en gezonde leefstijl (Arnoud Bostelaar). De JOGG-regisseur zorgt dat de JOGG-aanpak in de hele gemeente wordt uitgerold en betreft daarbij zoveel mogelijk (externe-) partijen. De JOGG-beleidsmedewerker zorgt dat de JOGG-aanpak binnen de gemeente 'landt' en legt verbindingen met andere beleidsterreinen. Het JOGG-team legt interne verantwoording af aan de betrokken bestuurder; de wethouder sport van de gemeente. Daarnaast wordt intern

de verbinding gemaakt met de beleidsadviseurs vanuit beleidsterreinen uit het sociaal domein, die een raakvlak hebben met de JOGG-aanpak (onder andere onderwijs, welzijn, jeugdgezondheidszorg, bedrijven, publieke gezondheid).

De JOGG-aanpak wordt door het JOGG-team ingebed in de uitvoering van het sportbeleid. De sportbeleidsuitvoeringsorganisatie Overbetuwe Beweegt heeft met onder andere een teamlid voor PO- en VO-scholen en één voor sportverenigingsondersteuning krachten om in te zetten om de leefomgeving te beïnvloeden. De teamleden van Overbetuwe Beweegt worden op hun beurt bijgestaan door regionale- en landelijke adviseurs ten aanzien van gezonde voeding en een actieve levensstijl. Voorbeelden hiervan zijn de verenigingsondersteuners van sportbonden, coaches vanuit Team:Fit, NOC*NSF en de Gelderse Sport Federatie. De lokale JOGG-beleidsmedewerker en JOGG-regisseur worden op hun beurt weer bijgestaan door het landelijke JOGG-bureau.

Politiek-bestuurlijk draagvlak

Om in de tweede fase van de JOGG-aanpak structureel gedrag te veranderen, is politiek-bestuurlijk draagvlak een belangrijke randvoorwaarde. Het college van B&W en de raadsleden van de gemeenteraad zijn enthousiaste en betrokken ambassadeurs van de JOGG-aanpak geworden. In de eerste fase is gebleken dat de wethouder sport een belangrijke schakel is om politiek-bestuurlijk draagvlak te creëren binnen het college en de raad. De wethouder is voorstander van de JOGG-aanpak en persoonlijk zeer betrokken. Dit heeft eraan bijgedragen dat een gezonde omgeving en leefstijl op de agenda staat van het gemeentelijk sport- en gezondheidsbeleid. Een voorbeeld van de betrokkenheid van de wethouder vanuit de eerste fase is te vinden in de rol van de wethouder tijdens de Nationale Sportweek, waarin het lopen van een dagelijkse 'mile' werd gestimuleerd op verschillende basisscholen in Overbetuwe.

In de tweede fase is de uitdaging om ook de aansluiting te vinden met het gemeentelijke beleid van ruimtelijke ordening (in het kader van een sport- en beweegvriendelijke omgeving maken op sportparken en de komende omgevingsvisie) en economische zaken (in het kader van het stimuleren van de gezonde werkvloer bij Overbetuwse bedrijven). Hierdoor kan bovengenoemd JOGG-team nog meer in de praktijk concreet samenwerken met de verschillende beleidsdomeinen en wordt er doorlopend gewerkt aan het creëren van een gezonde omgeving.

Publiek-private samenwerking

Het bedrijfsleven speelt een prominente rol in de leefomgeving waar kinderen opgroeien. Hiertoe wordt samengewerkt met bedrijven op lokaal niveau om een structurele bijdrage te leveren aan een gezondere leefomgeving van kinderen en jongeren in Overbetuwe. Zo is in de eerste fase een publiek-private samenwerking aangegaan met de OCO, XXL-Press, Rabobank en de Jumbo.

Het versterken en uitbreiden van de bestaande publiek-private samenwerkingen past ook bij de (sub)doelstelling om het lokale JOGG-werknet te vergroten en te versterken. Met het werknet worden alle verbonden partijen bedoeld die concreet aan het werk gaan om de omgeving gezonder te maken.

Naast het aangaan van een samenwerking met de lokale bedrijven, wordt ook gebruik gemaakt van de landelijke maatschappelijke- en kennispartners van Stichting JOGG. In de tweede fase wordt de samenwerking met de sportbonden, VSG, en NOC*NSF geïntensiveerd in het kader van het creëren van een gezonde sportomgeving op de binnen- en buitensportaccommodaties. Ten aanzien van de scholen is verbinding met de VO-raad, PO-raad en KVLO gezocht. Op het gebied van deskundigheidsbevordering van het JOGG-team wordt, net als in de eerste fase, de samenwerking aangegaan met Kenniscentrum Sport en Bewegen door factsheets te gebruiken en praktische voorbeelden vanuit het land op te halen.

Gedeeld eigenaarschap

Een multidisciplinaire aanpak om de omgeving van kinderen en jongeren gezonder te maken vraagt om een lange adem. Eén van de oorzaken is dat een (on) gezonde leefstijl wordt beïnvloed door meerdere factoren buiten de gezondheidssector. Om structurele verandering aan te brengen is samenwerking met de gehele gemeenschap gevraagd. Dit betekent dat de aansluiting met de inwoners moet worden gecontinueerd en geïntensiveerd. Door binnen de JOGG-aanpak het programma 'Kind naar Gezonder Gewicht' te omarmen wordt de lokale uitdaging aangegaan om te achterhalen wat er speelt in het dagelijks leven van de kinderen en jongeren in Overbetuwe. Hiervan is het doel om tijdig gezondheidsachterstanden bij kinderen te signaleren met aandacht voor de barrières en kansen die er liggen in gezinnen om gezonder te leven.

Ook komt het gedeeld eigenaarschap terug in het inbedden van de JOGG-aanpak in het Overbetuwse Preventieakkoord en het Overbetuwse Sportakkoord. In het eerstgenoemde akkoord is preventie van overgewicht (gericht op alle inwoners uit Overbetuwe van 0 tot 99 jaar) één van de drie pijlers. Het plan is dat het Overbetuws Preventieakkoord halverwege 2021 wordt beoordeeld door het college van B&W en voorgelegd aan de raad. Hierin wordt de JOGG-aanpak als centraal instrument benoemd voor het tegengaan van overgewicht en obesitas onder kinderen en jongeren tussen de 0 en 19 jaar, dit juist gezien de integraliteit van de JOGG-aanpak. In het Overbetuws Sportakkoord wordt actief de verbinding gemaakt met de JOGG-aanpak. Binnen de uitvoering van dit akkoord wordt de nadruk gelegd op het reduceren van gezondheidsverschillen tussen inwoners, het creëren van een gezonde- en actieve leefomgeving en het bevorderen van een actieve leefstijl.

Good to know!

In het delen van eigenaarschap heeft de JOGG-regisseur een belangrijke rol. Dit is al tot uiting gekomen in de eerste fase voor de PO-scholen. De JOGG-regisseur heeft meerdere overleggen voor coördinatoren vanuit het PO georganiseerd met als doel hiervan om binnen het schoolprogramma aandacht te geven aan het stimuleren van een gezonde leefstijl. In de tweede fase wordt dit coördinatorenoverleg gecontinueerd en een nieuwe aangeboord voor het voortgezet onderwijs. Daarnaast sluit de JOGG-regisseur aan bij het Directeuren Overleg Overbetuwe (DOO) voor scholen en de Lokaal Educatieve Agenda (LEA). In het LEA zijn de overkoepelende onderwijsstichtingen en kinderopvang vertegenwoordigd (inclusief het regionaal samenwerkingsverband op passend onderwijs en speciaal onderwijs).

Verbinding preventie en zorg

De JOGG-aanpak is een integrale preventieve aanpak. Het programma 'Kind naar Gezonder Gewicht' geeft ook gezicht aan een nauwere verbinding tussen preventie en zorg. De JOGG-aanpak is in Overbetuwe van preventieve aard. Met het programma Kind naar Gezonder Gewicht (ketenaanpak) wordt de preventieve aanpak van JOGG verbonden aan relevante maatregelen, beleid, activiteiten, passende ondersteuning en zorg. Het doel van het verbinden van preventie met zorg is om een omgeving te creëren waarin alle kinderen en jongeren gezond opgroeien. Hiermee worden structurele knelpunten in de dagelijkse uitvoeringspraktijk van zorgprofessionals én buurtsportcoaches mogelijk tegengegaan. Een voorbeeld van een knelpunt is het vroegtijdig signaleren van overgewicht. Hiertoe is in de eerste fase van de JOGG-aanpak aansluiting gevonden op het netwerk rond het preventief jeugdveld en op het programma GO!. GO! is erop gericht dat kinderen met overgewicht en obesitas de juiste ondersteuning en zorg krijgen om gezonder te kunnen leven.

In de tweede fase wordt in samenwerking met onder andere de lokale adviseur van JOGG een plan van aanpak uitgestippeld voor de lokale Kind naar Gezonder Gewicht-aanpak.

Monitoring en evaluatie

In de tweede fase van de JOGG-aanpak wordt meer ingezet op de monitoring en evaluatie van de kwantitatieve- en kwalitatieve resultaten dan in de eerste fase. Het doel van monitoren en evalueren is om tussentijds bij te sturen, focus aan te brengen in de aanpak en waardevolle inzichten te delen waar iedereen van kan leren. Bovendien is het belangrijk voor de verantwoording aan de gemeenteraad, wethouder en/of subsidiegevers.

In de tweede fase wordt het stappenplan van monitoring en evaluatie vanuit Stichting JOGG gevolgd door het lokale JOGG-team. Hierin worden de volgende stappen doorlopen in chronologische volgorde:

1. Identificeren en betrekken van betrokkenen die een belang hebben bij een tussentijdse evaluatie. Bij de eerste stap wordt aan de hand van een stakeholdersanalyse in kaart gebracht wie betrokken zijn bij de uitvoering van de JOGG-aanpak en wie worden bereikt met de aanpak. De uitkomsten van deze analyse worden gepresenteerd aan de wethouder sport. De follow-up van de analyse is een netwerkbijeenkomst met alle betrokken partijen waarin de verwachtingen en opbrengsten van de aanpak worden geïnventariseerd. Dit heeft in de eerste fase al eens plaatsgevonden met partijen uit de schoolomgeving (VO- en PO-scholen). Een plenaire sessie heeft nog niet plaatsgevonden. De GGD en de projectleider vanuit de gemeente in het kader van jeugdgezondheid (Liane Ermstrang) wordt hierin in ieder geval meegenomen.
2. Beschrijven van de huidige lokale situatie en het formuleren van doelen. Met dit herziende plan van aanpak is invulling gegeven aan een herformulering- en aanvulling van de doelen van de JOGG-aanpak.
3. Concreet maken van de evaluatie. In dit plan van aanpak zijn de doelstellingen, indicatoren en de methode toegelicht voor het tussentijds monitoren en evalueren. Bij de tussentijdse monitoring en evaluatie maken

we gebruik van de matrix, die is opgenomen in de derde bijlage van dit document. Met het invullen van de matrix wordt onder andere bepaald waar naartoe wordt gewerkt, wat gemeten kan worden om een verandering vast te stellen en bij wie de gegevens worden verzameld.

4. Verzamelen van informatie: Binnen deze stap wordt geregistreerd welke acties of activiteiten er binnen de JOGG-aanpak plaatsvinden. Hierin wordt gebruik gemaakt, net als in de eerste fase, van de voortgangstool. De uitwerking van de laatst ingevulde voortgangstool is opgenomen in bijlage 4. De vierde stap bestaat ook uit het verzamelen van de opbrengsten. Hierin wordt gebruik gemaakt van de jaarlijks terugkerende Integrale Jeugd Rapportages vanuit de GGD Gelderland Midden, gemeentelijk monitor sociaal domein (met aandacht voor overgewicht, beweegnorm en alcoholpreventie) en rapportages vanuit de JGZ.
5. Interpreteren en communiceren van de resultaten. In de interpretatie van de resultaten wordt nagegaan in hoeverre de behaalde resultaten overeenkomen met de vooraf gestelde doelen. Hiernaast wordt een vergelijking gemaakt met uitkomsten van eerdere jaren. De resultaten van de JOGG-aanpak worden in de tweede fase gecommuniceerd via factsheets en in het jaaroverzicht van Overbetuwe Beweegt.

Communicatie

Om structurele gedragsverandering te bewerkstelligen is het belangrijk om kinderen en jongeren zo vroeg mogelijk te informeren over de voordelen van een gezonde leefstijl. Communicatie is dan ook een essentiële randvoorwaarde voor de JOGG-aanpak in de gemeente Overbetuwe. Het maakt activiteiten en ontwikkelingen zichtbaar, zorgt hiermee voor meer draagvlak in de gemeente en draagt bij aan het bereiken van de kwantitatieve- en kwalitatieve doelen van de JOGG-aanpak.

De communicatie intern (gemeenteraad, wethouder sport, beleidsadviseurs vanuit het sociaal domein) en de communicatie extern (sportverenigingen, sportaanbieders, jongerenwerkers, PO-scholen, VO-scholen, maatschappelijke organisaties, bedrijven) wordt vormgegeven door de communicatiemedewerker van Overbetuwe Beweegt. Hierin wordt de communicatiemedewerker ondersteund en bovenal van input voorzien door het lokale JOGG-team. Bovendien wordt ondersteuning gevonden in de tools vanuit JOGG (stappenplan communicatie, social mediacampagnes, set communicatiematerialen en het vinden van aansluiting bij landelijke- en lokale publicaties).

In de communicatie wordt, net als in de eerste fase, het JOGG-verhaal gedeeld met betrokkenen en belanghebbenden. In de tweede fase wordt in het JOGG-verhaal meer de nadruk gelegd op het veranderen van gedrag en de voordelen hiervan. Daarnaast worden meer succesverhalen en goede voorbeelden gedeeld ter inspiratie. In het JOGG-verhaal wordt de nadruk gelegd op de gezonde leefomgeving en de droom om daar iets aan te doen. De ongezonde omgeving is het probleem en overgewicht en andere welvaartsziekten het gevolg. In de JOGG-aanpak willen we in Overbetuwe toe naar dat gezond leven gewoon wordt voor jeugd. In bijlage 5 is een voorbeeld van een communicatiematrix te zien, die leidend is in de communicatie

van de JOGG-aanpak binnen Overbetuwe Beweegt. Deze kan tussentijds nog worden aangepast (mede op basis van ondersteuning vanuit Stichting JOGG).

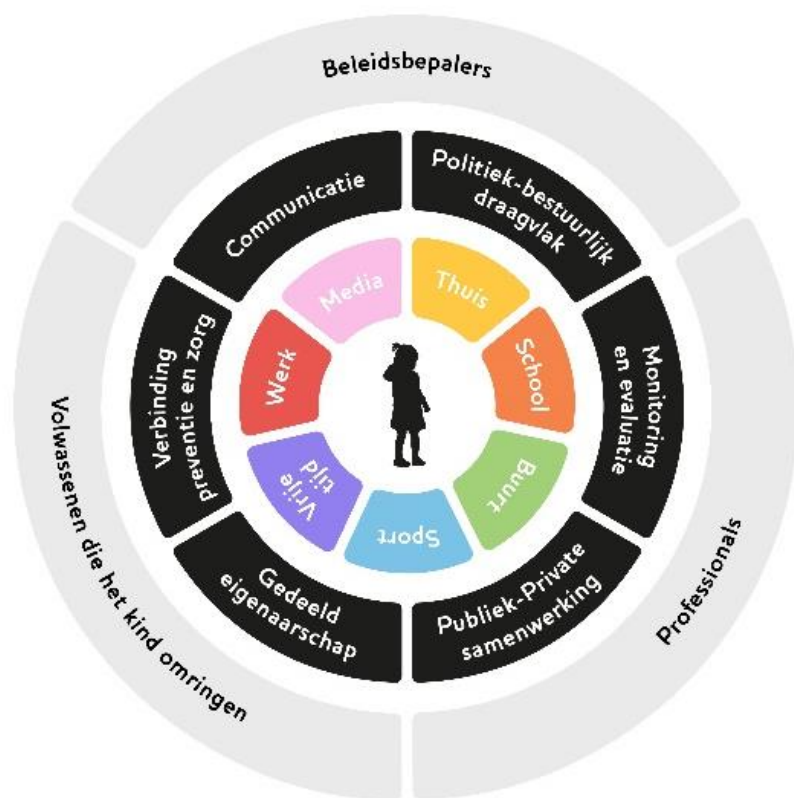
Financiën

In de tweede fase wordt de gemeentelijke werkwijze van de JOGG-aanpak gefinancierd vanuit gemeentelijk budget. Dit budget wordt uitgegeven aan de JOGG-regisseur, die als interne medewerker van de gemeente én als teamlid van Overbetuwe Beweegt werkt. Daarnaast investeert de gemeente jaarlijks in Overbetuwe Beweegt als sportbeleidsuitvoeringsorganisatie met als doel om inwoners te stimuleren tot een gezonde en actieve leefstijl. De financiering komt tot uiting in een subsidiebedrag per platformpartner, de inzet van een communicatiemedewerker en een jaarlijks beschikbaar activiteitenbudget.

Bijlagen

Bijlage 1: JOGG-aanpak model

 = 0 t/m 19 jaar   = Leefomgevingen = Voorwaarden = Lokaal werknnet

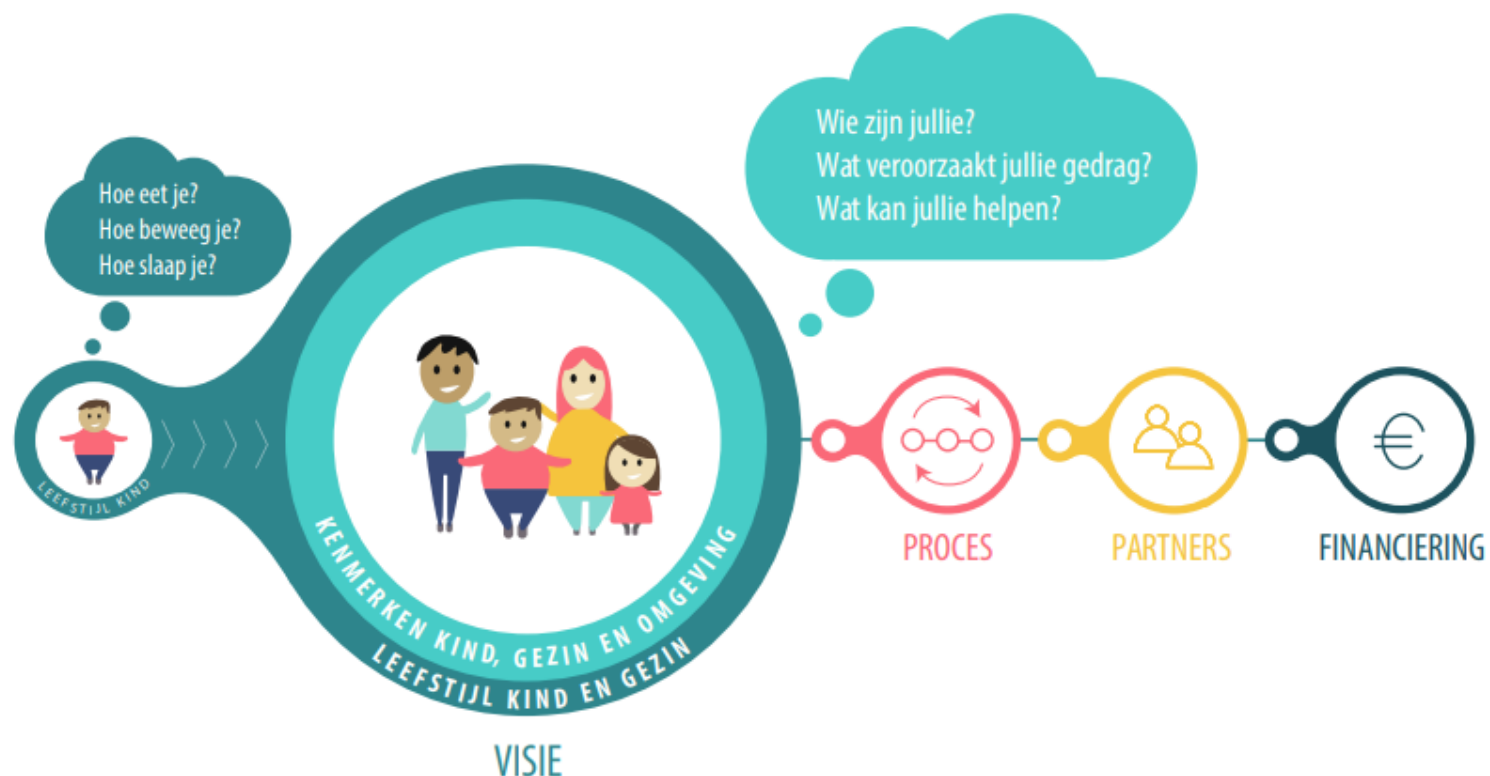
Leefstijltransitie

Bijlage 2: Ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas (landelijk KnGG-model)

LANDELIJK MODEL

KETENAANPAK VOOR KINDEREN MET OVERGEWICHT EN OBESITAS

Bijlage 3: Evaluatiematrix

1. Doelstelling 1						
Evaluatie vragen	Bewijs	Data verzameling			Begrijpen en gebruiken van de informatie	
		Methoden om informatie te verzamelen? Meetinstrumenten voor dataverzameling	Doelgroep Bij wie/waar haal je je informatie vandaan? Steekproef -bepaling -selectie	Tijd Wanneer ga je je data verzamelen?	Data analyse Wie, hoe Data interpretatie Wie, hoe	Disseminatie /rapporteren Wie maakt het rapport, hoe en naar wie wordt het verspreid
	-	-	-	-	-	
	-	-	-	-	-	
	-		-	-	-	

Bijlage 4: Uitwerking voortgangstool (2020)

Onderstaand is als voorbeeld een deel van de voortgangstool inzichtelijk gemaakt, die in samenspraak met betrokken beleidsadviseur sport en gezonde leefstijl van de gemeente en de lokale JOGG-adviseur is ingevuld. In de tweede fase wordt periodiek de voortgangstool ingevuld om zo de voortgang te volgen.

JOGG Voortgangstool				
Gemeente:	Overbetuwe	GEBRUIK: Per item kan een vierpuntsschaal worden ingevuld: 1) Nog geen actie 2) Eerste stappen gezet 3) Behoorlijk op weg 4) Resultaat behaald Het gemiddelde wordt vanzelf ingevuld!		
Regisseur:	Trudy Wolters-Jansen			
Beleidsmedewerker	Kyra Jurriëns			
Datum T2:	18-sep-20			
Vragen				
1 Lokale organisatie		Regisseur	Beleidsmedewerker	Toelichting
a	Er is een netwerkanalyse gedaan: alle lokale organisaties en (potentiële) partners zijn in kaart gebracht	4		Er is in het begin van het traject een netwerkanalyse gedaan
b	Gezamenlijk is een Plan van Aanpak opgesteld met lokale doelstellingen	4		In de begin periode is dit opgesteld
c	Wethouder(s), managers van lokale organisaties en afdelingshoofden van betrokken domeinen zijn aangehaakt bij JOGG en geven sturing aan het behalen van de lokale doelstellingen	3		Sturing mag wat meer
d	Het versterken van het netwerk en de energie van de JOGG-beweging wordt door een jaarlijkse partnerbijeenkomst of inspiratiesessie vormgegeven	4		Dit is nu verweven in het sportakkoord. Er zijn verschillende werkgroepen gemaakt,
e	Lokale professionals zetten structureel in op beleid en activiteiten rond gezonde leefstijl vanuit de eigen organisatie	3		Dit is steeds meer geworden. Mag nog wel verder uitgebreid worden. Vastzetten in beleid is soms nog lastig.
GEMIDDELDE		3,6	#DELING.DOOR.0!	

Bijlage 5: Communicatiematrix

Gemeenteraadsleden, college van B&W en beleidscollega's	
Doel Weten	De betrokkenen kennen de JOGG-aanpak en weten op hoofdlijnen wat er in de gemeente gebeurt. Zij worden regelmatig op de hoogte gehouden van relevante ontwikkelingen en de voortgang.
Doel Vinden	De betrokkenen zijn enthousiast over de JOGG-aanpak en vinden het belangrijk dat kinderen opgroeien in een gezonde omgeving.
Doel Doen	De betrokkenen geven het goede voorbeeld en dragen de centrale boodschap uit. Leden van het college van B&W zijn aanwezig bij belangrijke momenten en kunnen de boodschap goed overbrengen.
Middelen	Infographic Factsheet Informatiememo's Uitnodigen voor bijzondere activiteiten Facebook Raadinformatiebijeenkomsten Nivo

Professionals en stakeholders in het werkveld	
Doel Weten	De betrokkenen kennen de JOGG-aanpak en kennen ieders rol en taak. Zij worden regelmatig op de hoogte gehouden van relevante ontwikkelingen en de voortgang.
Doel Vinden	De betrokkenen zijn enthousiast over de JOGG-aanpak en vinden het belangrijk dat kinderen opgroeien in een gezonde omgeving en willen daaraan bijdragen.
Doel Doen	De betrokkenen vervullen hun rol of taak en dragen daarmee actief bij aan het creëren van een gezonde omgeving door inzet van mensen (tijd), middelen, munten, media en/of massa.
Middelen	Facebook Structurele overlegmomenten Email Factsheet

Einddoelgroep: basisschooljeugd	
Doel Weten	Kinderen weten waarom gezond eten/drinken en voldoende bewegen belangrijk is.
Doel Vinden	Kinderen vinden gezond eten/drinken en bewegen belangrijk en leuk.
Doel Doen	Kinderen bewegen meer en drinken meer water.
Middelen	Instagram Filmpjes Kinderburgemeester Flyers activiteiten

Einddoelgroep: ouders van basisschooljeugd	
Doel Weten	Ouders weten wat gezond eten en voldoende bewegen is. Ouderen weten hoe ze hun kinderen kunnen motiveren tot een gezondere leefstijl.
Doel Vinden	Ouders zijn zich meer bewust van de voordelen van een gezonde leefstijl en staan positief tegenover verandering.
Doel Doen	Ouders voeren veranderingen door, waardoor zij zorgen voor een gezonde omgeving voor hun kind(eren). Bewegen en water drinken zijn de gewoonste zaak van de wereld.
Middelen	Educatielessen van OBB.nl Website JOGG en OBB.nl Nieuwsbrief scholen Flyers en ander promotiemateriaal Facebook OBB.nl

Einddoelgroep: jongeren	
Doel Weten	Jongeren begrijpen wat de voordelen zijn van een gezonde- en actieve levensstijl.
Doel Vinden	Jongeren erkennen de voordelen van een gezonde- en actieve levensstijl.
Doel Doen	Jongeren bewegen in verhouding tot 2021 meer en eten gezonder.